

Výroční zpráva Centra mediévistických studií AV ČR a UK při FLÚ AV ČR, v. v. i., v Praze za rok 2021

I. Základní informace o pracovišti v roce 2021

1. Personální stav

Činnost CMS zajišťovalo v roce 2021 celkem 25 interních pracovníků v rámci přepočtených 16,45 úvazků. Vedení CMS v roce 2021 pokračovalo v tomto složení: ředitelem byl Mgr. Pavel Soukup, Ph.D., zástupcem ředitele Mgr. Robert Novotný, Ph.D., a vědeckým tajemníkem Mgr. Václav Žůrek, Ph.D. Jako odborní pracovníci v CMS působili na částečné nebo celé úvazky: Mgr. Pavlína Cermanová, Ph.D.; Mgr. Dušan Coufal, Th.D.; Mgr. Tereza Dufková; Mgr. Adéla Ebersonová, Ph.D. (rodičovská dovolená); Mgr. Kajetán Holeček; Mgr. Jakub Jauernig; Mgr. David Kozler; Mgr. Jan Kremer; doc. PhDr. Jiří Militký, Ph.D.; PhDr. Martin Musílek, Ph.D.; doc. Mgr. Martin Nodl, Ph.D.; Mgr. Adam Pálka, Ph.D.; Martin Pjecha, M.A.; prof. PhDr. Petr Sommer, DSc.; Mgr. Jaroslav Svátek, Ph.D.; prof. PhDr. František Šmahel, DrSc.; Mgr. Martin Šorm, Ph.D.; Mgr. Barbora Uchytlová; Mgr. Veronika Večeřová; PhDr. Jana Zachová, CSc. V rámci spolupráce Akademie věd ČR s GWZO Leipzig pracovala na místě koordinátorky Mgr. Iveta Coufalová, Ph.D. Externě s CMS spolupracovala prostřednictvím DPP Mgr. Hana Chorvátová, Ph.D., neformálně Dr. Gabriel Silagi. Knihovnu spravoval Mgr. Stanislav Hlaváč. Jako pomocné vědecké síly působili Eliška Frešerová a Václav Paděra. Funkci sekretářky vykonávala Mgr. Milada Stalker.

2. Finanční zajištění činnosti CMS

Rozpočet CMS byl v roce 2021 přibližně ze dvou třetin tvořen fakultativními prostředky. Institucionální rozpočet v rámci AV ČR zůstal zachován na úrovni předchozího roku. Druhý zřizovatel CMS, Univerzita Karlova a její Filozofická fakulta, podpořil v roce 2021 činnost CMS poskytnutím stipendií studentům pracujícím v CMS. Dva pracovníci CMS (V. Bažant a V. Žůrek) jsou zapojeni do projektu UNCE na Filozofické fakultě UK.

Téměř polovinu rozpočtu CMS zajišťovaly grantové projekty. Stěžejní část financování zabezpečoval projekt *Od performativity k institucionalizaci. Řešení konfliktů v pozdním středověku (strategie, aktéři, komunikace)* (GA ČR v rámci Programu podpory projektů excelence v základním výzkumu EXPRO; CMS ve spojení Ústavem pomocných věd historických a archivnictví FF MU v Brně, hlavní řešitel P. Soukup). V roce 2021 CMS pokračovalo v práci na projektu *LINDAT/CLARIAH-CZ* (Velké výzkumné infrastruktury MŠMT), podprojekt MEMORI (za CMS R. Novotný, portál Czech Medieval Sources online). Dále byly v CMS řešeny projekty *Obchod – peníze – lichva. Pražští měšťané v ekonomickém prostoru Evropy (13.–15. století)* (Juniorský grant GA ČR, hlavní řešitel M. Musílek) a *Historické prameny na dosah. Zpřístupnění středověkých písemných dokumentů formou kontextuální databáze* (TA ČR ÉTA, hlavní řešitel R. Novotný). V soutěži GA ČR v roce 2021 uspěl návrh bilaterálního česko-polského projektu *Pohané a křesťané. Christianizace v Českém a Polském království ve středověku* (hlavní řešitel M. Nodl).

3. Ocenění pracovníků CMS

Dušan Coufal obdržel Cenu Akademie věd ČR za mimořádné výsledky výzkumu, a to za knihu *Turnaj víry. Polemika o kalich na basilejském koncilu 1431–1433*.

II. Vědecká činnost CMS

1. Vědecké projekty

Grantové projekty

Od performativity k institucionalizaci. Řešení konfliktů v pozdním středověku (strategie, aktéři, komunikace)

Projekt GA ČR EXPRO 19-28415X, hlavním řešitelem je P. Soukup, dále se na projektu podílejí P. Cermanová, D. Coufal, J. Jauernig, M. Nodl, R. Novotný, A. Pálka, M. Pjecha, M. Šorm a V. Žůrek.

Třetí rok byl věnován práci na monografických výstupech a také vědeckým setkáním, částečně odloženým kvůli pandemii. Za CMS bylo v roce 2021 vydáno 13 studií. V rámci projektu se uskutečnily tři mezinárodní konference: *Radical Religious Communities in Premodern Societies* (Tábor), *Conflict after Compromise* (Praha – viz níže v sekci II. 2) a *Strukturbildungen in langfristigen Konflikten des Spätmittelalters (1250–1500)* (Brno, 9.–10. 12. 2021, online, pořadatel FF MU).

Obchod – peníze – lichva. Pražští měšťané v ekonomickém prostoru Evropy (13.–15. století)

Juniorský grant GA ČR GA ČR 20-10897Y, hlavním řešitelem je M. Musílek, dalšími spolupracovníky K. Holeček a V. Večeřová.

V roce 2021 pokračovaly archivní rešerše a zpracovávání pramenů a odborné literatury. 1. října 2021 se v Akademickém konferenčním centru v Praze uskutečnilo kolokvium „Ceny, mzdy, peníze a ekonomické myšlení ve středověkých a raně novověkých městech II“. Příspěvky z kolokvia budou v roce 2022 publikovány ve sborníku „Ceny – mzdy – peníze. Ekonomické myšlení ve středověkých a raně novověkých městech“, která vyjde v nakladatelství Argo v ediční řadě Historické myšlení. V roce 2021 bylo publikováno pět studií.

Historické prameny na dosah. Zpřístupnění středověkých písemných dokumentů formou kontextuální databáze

Grant TA ČR TL03000365 v programu ÉTA, hlavní řešitelem je R. Novotný, spoluřešiteli jsou Petr Elbel (Ústav pomocných věd historických a archivnictví FF MU v Brně) a Aleš Horák (Centrum zpracování přirozeného jazyka FI MU v Brně). Za CMS se na projektu dále podílejí T. Dufková, J. Jauernig a D. Kozler. Práce historické sekce se soustředily především na Repertorium listin a listů k husitskému období 1419–1437. Katalog dokumentů ke konci roku 2021 čítal 7 000 položek, celkem je hotovo již 2 800 registů v xml struktuře. Byl zprovozněn portál s hotovými registry, prozatím funguje ve zkušebním režimu a je testován externisty.

Další projekty

Czech Medieval Sources online (R. Novotný, J. Jauernig).

Během roku 2021 pokračovaly práce na internetovém portálu zejména díky finanční podpoře v rámci projektu LINDAT/CLARIAH-CZ (MEMORI). V roce 2021 začalo systémové zveřejňování novějších edic, k jejichž online publikaci získáváme souhlas autorů či dědiců; takto se podařilo zpřístupnit například dílo Pavla Spunara, Jaroslava Eršila či Ludmily Sulitkové. Pokračovaly i práce na nové úpravě edic, které byly dosud zpřístupněny jen v nízké kvalitě (jde zejména o Archiv český a CDB). Celkově dosáhl ke konci roku 2021 počet svazků hodnoty 865.

Czech Medieval Sources online / HyperFontes (R. Novotný, P. Soukup, B. Uchytlová).

V roce 2021 se rozběhly naplno práce na metadatovém modulu k dosavadním zpřístupněným skenům. Hyperfontes nabídne základní informace o bohemikálních pramenech nediplomatické povahy. Aplikace funguje ve zkušebním režimu, ke konci roku 2021 bylo zpracováno 281 věcných hesel a 71 hesel autorů. Provizorní adresa portálu je <https://hyperfontes.pixmo.cz/>.

Rozcestník (nejen) medievistických periodik (R. Novotný, D. Kozler).

Portál si klade za cíl usnadnit orientaci v časopisech a periodicky vycházejících sbornících s příspěvky se středověkou tematikou, přístupných online. Vedle linkování již online publikovaných časopisů CMS systematicky skenuje dosud nedigitalizovaná periodika, většinou po dohodě či přímo za spolupráce s příslušnými redakcemi. V roce 2021 byla zpracována zejména bibliografická čísla časopisu *Auriga*, a došlo i k dalším drobnějším doplňkům a aktualizacím.

Magistri Iohannis Hus Opera omnia.

Při CMS působí akademická Komise pro vydávání spisů M. Jana Husa, která koordinuje ediční práce a zprostředkovává vydávání řady v rámci série *Corpus Christianorum – Continuatio mediaevalis* nakladatelství Brepols. Předsedkyní komise je doc. Helena Krmíčková.

Strategie AV 21

Pracoviště je zapojeno několika projekty do programu Strategie AV 21. Podílí se na koordinaci výzkumných programů „Evropa a stát: mezi barbarstvím a civilizací“ (P. Sommer, V. Bažant) a „Město jako laboratoř změny: stavby, kulturní dědictví a prostředí pro bezpečný a hodnotný život“ (M. Nodl).

2. Uspořádané konference a kolokvia

- *Město v čase katastrof*, Praha, 20.–21. 9. 2021, konference pořádaná CMS spolu s Filozofickou fakultou Univerzity Palackého a Gdaňskou univerzitou (za CMS M. Nodl)
- *Josef Válka a myšlení o dějinách*, Praha, 22.–23. 6. 2021, konference pořádaná CMS a Oddělením pro komeniologii a intelektuální dějiny raného novověku (za CMS M. Nodl)
- *Ceny, mzdy, peníze a ekonomické myšlení ve středověkých a raně novověkých městech II.* Praha, 1. 10. 2021, konference pořádaná CMS (M. Musílek)
- *Radical Religious Communities in Premodern Societies*, Tábor, 20.–22. 10. 2021, konference pořádaná CMS a Husitským muzeem v Táboře (za CMS P. Cermanová, M. Pjecha a P. Soukup)
- *Conflict after Compromise: Regulating Tensions in Multi-confessional Societies in the Fifteenth Century*, Praha, 11.–12. 11. 2021, konference pořádaná CMS (D. Coufal, R. Novotný, V. Žůrek)

III. Mezinárodní spolupráce

1. Účast CMS na mezinárodních projektech

CMS koordinuje spolupráci Akademie věd ČR s Leibniz-Institut für Geschichte und Kultur des östlichen Europa v Lipsku v rámci výzkumné platformy Leibniz GWZO Prague (koordinátor P. Sommer, tajemnice I. Coufalová). Aktivity mezinárodní platformy od počátku negativně poznamenala pandemie Covid-19. Dne 17. září 2021 se nicméně ve Vile Lanna uskutečnila slavnostní inaugurace platformy za účasti předsedkyně AV a ministrů kultury ČR a Saska.

IV. Vědecká výchova v rámci doktorského studia

1. Setkání doktorandů a Letní škola medievistických studií

Jarní setkání doktorandů muselo být z důvodu protipandemických opatření zrušeno. Ve dnech 3.–5. 9. 2021 se v Sázavském klášteře uskutečnil 17. ročník Letní školy medievistických studií. Úvodní přednášky se ujal Jan Klápště, následoval tematický blok „Klima“ a po něm diskuzní kulatý stůl s tématem „Historie v časech klimatické krize“. Nedělní „Otevřená scéna“ s příspěvky doktorandů byla zorganizována jako posterová sekce, po ní následoval blok souběžných praktických seminářů. Odpolední exkurze zaměřila na hrad Český Šternberk. Zúčastnilo se přibližně 75 mladých medievistů.

2. Semináře, kurzy, konzultace

Po velkou část roku 2021 byly možnosti pořádání vědeckých setkání, výuky a konzultací omezené na virtuální prostor. Konzultace pro diplomanty a doktorandy, na nichž se podílejí všichni zaměstnanci CMS, tak byly značně redukovány. V roce 2021 se tradiční «jour fixe», seminář doktorandů, postdoktorandů a vědeckých pracovníků zaměřený na diskusi a badatelské reportáže a koordinovaný P. Cermanovou, odehrával s tímto programem: 18. 2. Pavel Břicháček, Petr Sommer a Jiří Šindelář, Nález milevského relikviáře; 18. 3. Vojtěch Bažant, Funkce cestopisných pasáží v Marignolově kronice; 15. 4. Lucie Doležalová, Karel Pacovský, Světlana Müllerová, Zuzana Smetanová, Ondřej Trepeš a Ondřej Fúsik, Lipnická bible. Štít víry v neklidných časech pozdního středověku; 20. 5. Soňa Dvořáčková–Hendrychová, Bosenské pyramidy Slunce a nacionalismus; 17. 6. Daniel Boušek, Polemika s křesťanstvím a islámem v židovské středověké cestopisné literatuře; 14. 10. Jan Vojtíšek, Věnná města za vlády lucemburské dynastie; 18. 11. Stanislav Hlaváč, Jednou bude synem Božím. Rodiče Františka z Assisi v legendách 13. století; 16. 12. Jakub Jauernig, Trojský lev – imaginární heraldika pozdního středověku na Britských ostrovech.

Jako náhradu za omezené možnosti vědecké diskuze uspořádalo CMS na jaře pro své pracovníky interní sérii on-line přednášek s navazující diskuzí. Prezentována byla následující témata: 4. 2. Robert Novotný, Sociokulturní zázemí dvora Václava IV; 4. 3. Dušan Coufal, Neznámá výzva pro Zikmunda k tažení do Čech (1419). Vídeňská propaganda přelomu 20. a 30. let?; 1. 4. Pavel Soukup, Univerzitní kázání v Lipsku. Dva příklady z doby husitských válek a perspektiva dalšího výzkumu; 4. 5. Jakub Jauernig, Tractatus de Armis – lucemburský příspěvek do heraldických sporů stoleté války?; 10. 6. Jaroslav Svátek, Latinské znění cestopisu Martina Křivoústého.

V. Výběr z popularizačních aktivit

1. Mediální vystoupení

– *Svatá Ludmila, babička a vládlyně*, vystoupení Petra Sommera v pořadu Historie.cs, Česká televize (27. 2. 2021)

– *Na život a na smrt, s mečem, jedem, ohněm. Středověké spory rozhodoval brutální soud*, rozhovor s Martinem Nodlem, CNN Prima News (7. 12. 2021)

– *Když Praha vládla zemi...*, rozhovor s Martinem Nodlem, MfDnes (7. 6. 2021)

– *Čtyři videa o středověkých rukopisech Národní knihovny*, účast Václava Žúrka na jejich přípravě (zveřejněno na Youtube)

– rozhovor s Adamem Pálkou nejen o Basilejských kompaktátech, pořad *Hergot* Rádia Wave (7. 3. 2021)

– *Lze využít počítačové hry ve výuce dějepisu? Přinášíme tipy na vzdělávací digitální výlety do minulosti*, rozhovor s Janem Kremerem pro server Eduzin (19. 10. 2021)

2. Výstavy

– *Svatá Ludmila. Žena na rozhraní věků*, výstava uspořádaná Martinem Musílkem a Petrem Sommerem, Akademie věd ČR – Galerie Věda a umění, 15. 6. – 30. 7. 2021.

3. Ostatní

– Redakční činnost v edičních řadách nakladatelství Argo: Historické myšlení, Každodenní život, Ecce homo, Dějiny Evropy a Memoria medii aevi (M. Nodl)

– Redakční činnost v ediční řadě Středověk Nakladatelství Lidové noviny a v časopise Dějiny a současnost (R. Novotný, M. Šorm)

– Prezentace CMS na síti Facebook, zveřejňování informací o publikační a přednáškové aktivitě na poli medievistiky (J. Kremer)

VI. Publikace vydávané Centrem medievistických studií

– časopis *Studia mediaevalia Bohemica* (ISSN 1804-0977, šéfredaktoři F. Šmahel a R. Novotný, redaktor V. Žůrek).

– časopis *Numismatický sborník* (ISSN 0546-9414, redaktor J. Militký)

CMS a jeho pracovníci v roce 2021 vydali tyto monografie, edice a sborníky:

Samostatné monografie a edice

Pavlna CERMANOVÁ – Jaroslav SVÁTEK – Václav ŽŮREK – Vojtěch BAŽANT, *Přenos vědění: osudy čtyř bestsellerů v pozdně středověkých českých zemích*, Praha 2021 (= Studie a prameny k dějinám myšlení v českých zemích, 22).

Martin MUSÍLEK, *Hertvíkové z Rušínova: východočeská šlechta ve víru husitských bouří*, Praha 2020 (vyšlo 2021) (= Šlechtické rody Čech, Moravy a Slezska, 17).

František ŠMAHEL, *Jan Žižka*, Praha 2021 (= Ecce homo, 34).

František ŠMAHEL, *Návraty k pramenům: studie k počátkům husitského Tábora*. Praha: Argo, 2020 (vyšlo 2021) (= Historické myšlení, 86).

Jaroslav SVÁTEK, *Prier, combattre et voir le monde: discours et récits de nobles voyageurs à la fin du Moyen Âge*, Rennes 2021.

Editorství a kolektivní publikace

Wycliffism and Hussitism: Methods of Thinking, Writing, and Persuasion, c. 1360 – c. 1460, edd. Kantik GHOSH – Pavel SOUKUP, Turnhout 2021 (= Medieval Church Studies, 47).

Books of Knowledge in Late Medieval Europe: Circulation and Reception of Popular Texts, edd. Pavlna CERMANOVÁ – Václav ŽŮREK, Turnhout 2021 (= Utrecht Studies in Medieval Literacy, 52).

Svatá Ludmila. Žena na rozhraní věků, edd. Jan MAŘÍK – Martin MUSÍLEK – Petr SOMMER, Praha 2021.

Benediktini a střed Evropy, edd. Dušan FOLTÝN – Pavlna MAŠKOVÁ – Petr SOMMER, Praha 2021.

The Benedictines and Central Europe, edd. Dušan FOLTÝN – Pavlna MAŠKOVÁ – Petr SOMMER, Praha 2021.

VII. Vědecká rada CMS a členové/Fellows CMS

Na činnost CMS dohlíží vědecká rada ve složení doc. Mgr. Antonín Kalous, M.A., Ph.D. (předseda); prof. PhDr. Marie Bláhová, DrSc.; prof. PhDr. Lenka Bobková, CSc.; PhDr. Alena

Černá, Ph.D.; prof. Mgr. Lucie Doležalová, M.A., Ph.D.; Mgr. Petr Elbel, Ph.D.; prof. PhDr. Ivan Hlaváček, CSc.; prof. PhDr. Petr Charvát, DrSc.; prof. PhDr. Petr Sommer, DSc.; PhDr. Robert Šimůnek, Ph.D., DSc.; prof. PhDr. František Šmahel, DrSc.

V roce 2021 CMS s lítostí přijalo zprávu o úmrtí zahraničních členů prof. Franze Machilka a prof. Anne Hudson a domácích členů PhDr. Eduarda Šimka a prof. Ivo Hlobila. Z důvodu nemožnosti uspořádat setkání Fellows prezenčně bylo jarní zasedání a volba nových členů odložena na rok 2022. Na podzimním, 54. zasedání dne 3. 11. 2021 přednášel dr. Vladislav Razím na téma „Středověká opevnění českých měst“.

Vědecká rada na svém zasedání 3. 3. 2021 odsouhlasila návrh vedení CMS na jmenování zahraničních členů / Corresponding Fellows CMS. Novými členy byli zvoleni Martin Bauch, Krzysztof Bracha, Julia Burkhardt, Kantik Ghosh, Phillip Haberkern, Christian Jaser, Alexandra Kaar, Gábor Klaniczay, Paweł Kras, Olivier Marin, Georg Modestin, Beata Mozejko, Thomas Prügl, Eva Schlotheuber, Gerald Schwedler, Christina Traxler, Michael Van Dussen a Piotr Węcowski.

VIII. Knihovna CMS

Za rok 2021 přibylo do knihovny 319 knih a 44 titulů periodik; 169 bylo zakoupeno, 117 získáno výměnou, 73 darem a na vydání 4 publikací se podílelo samo CMS. Knihovna obsahuje celkem 10 164 zaevidovaných knih a 215 titulů periodik (stav k 31. 12. 2021). Díky financím z grantových projektů má knihovna možnost získávat nákladné zahraniční publikace, při akvizici je však důraz kladen rovněž na výměnu publikací CMS s mnoha institucemi v ČR i v zahraničí.

Během roku 2021 pokračovala reorganizace knihovny. Téměř celý fond je již nově uspořádán a opatřen štítky se signaturami, které usnadňují orientaci v knihovně. V následujícím roce 2022 se přeskupování knižního fondu omezí převážně na prostor studovny. I nadále je kompletní a pravidelně aktualizovaný knihovní katalog čtenářům k dispozici na webu knihovny ve formě přírůstkových seznamů knih a periodik. Knihovna pokračuje v katalogizaci knih v systému Aleph, kterou zajišťuje studentka knihovnictví Markéta Andršová. Souborný katalog ČR momentálně eviduje 6 984 publikací z fondu knihovny CMS. Přepisování signatur vstříc novému řazení provádí Alžběta Kavanová, studentka téhož oboru. Knihovnu spravuje S. Hlaváč.

IX. Webové stránky

Webové stránky spravuje J. Kremer, k nalezení jsou na adrese <http://cms.flu.cas.cz>. Stránky se snaží kromě prezentace CMS nabídnout rovněž servis medievistické obci v podobě *Rukověti medievistiky*, která prozatím zastřešuje šest dílčích projektů; jsou jimi Czech Medieval Sources online, Rozcestník (nejen) medievistických periodik, Repertorium operum antihussiticorum, Chronologické tabulky, Databáze benediktinských klášterů a Viaticum – Databáze návštěvníků českých zemí. Velkou popularitu si získal kalendář medievistických akcí *Denní medievista* (<https://medievista.cz/>).

Sestavil Václav Žůrek.

Zprávu předkládá Pavel Soukup, ředitel CMS.

V Praze dne 17. března 2022.

Zpráva byla přijata Vědeckou radou CMS na jejím zasedání 23. března 2022.

Příloha: Bibliografie pracovníků CMS za rok 2021

- BAŽANT Vojtěch, *Patterns of Reception of the Chronicon pontificum et imperatorum by Martin of Opava in the Late Medieval Lands of the Crown of Bohemia*, *Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung* 129(1), 2021, s. 1–21.
- BAŽANT Vojtěch, *Reading the Early Church: A Witness from Kutná Hora of the Chronicon pontificum et imperatorum by Martin of Opava*, in: Cermanová Pavlína – Žůrek Václav, eds. *Books of Knowledge in Late Medieval Europe: Circulation and Reception of Popular Texts*. Turnhout: Brepols, 2021, s. 229–246. *Utrecht Studies in Medieval Literacy*, 52.
- CERMANOVÁ Pavlína, *How to Create a Hussite Identity? The Hussite Chronicle by Lawrence of Březová*, in: Rychterová Pavlína – Kalhous David, eds. *Historiography and Identity VI: Competing Narratives of the Past in Central and Eastern Europe, c. 1200 – c. 1600*. Turnhout: Brepols, 2021, s. 127–154. *Cultural Encounters in Late Antiquity and the Middle Ages*, 32.
- CERMANOVÁ Pavlína, *Sharing Academic Knowledge: Commentaries on the Secretum secretorum*, in: Cermanová Pavlína – Žůrek Václav, eds. *Books of Knowledge in Late Medieval Europe: Circulation and Reception of Popular Texts*. Turnhout: Brepols, 2021, s. 331–359. *Utrecht Studies in Medieval Literacy*, 52.
- CERMANOVÁ Pavlína, *The Circulation of the Pseudo-Aristotelian Secretum secretorum in the scholarly Centers of the Medieval Czech Lands*, in: Pavlíček Ota, ed. *Studying the Arts in Late Medieval Bohemia: Production, Reception and Transmission of Knowledge*. Turnhout: Brepols, 2021, s. 135–153. *Studia Artistarum*, 48.
- CERMANOVÁ Pavlína, *The Mediation of God's Word in Hussite Apocalyptic Exegesis and the Influence of Joachimism*, in: Ghosh Kantik – Soukup Pavel, eds. *Wycliffism and Hussitism: Methods of Thinking, Writing, and Persuasion, c. 1360 – c. 1460*. Turnhout: Brepols, 2021, s. 321–339. *Medieval Church Studies*, 47.
- CERMANOVÁ Pavlína – SVÁTEK Jaroslav – ŽŮREK Václav – BAŽANT Vojtěch, *Přenos vědění: osudy čtyř bestsellerů v pozdně středověkých českých zemích*, Praha: Filosofia, 2021. *Studie a prameny k dějinám myšlení v českých zemích*, 22.
- CERMANOVÁ Pavlína – ŽŮREK Václav, *Alexandr Veliký a rady panovníkovi v rukopisné kultuře středověkých Čech*, in: Bláhová Marie – Holá Mlada – Woitschová Klára, eds. *Panovnická reprezentace v písemné kultuře ve středověku: sborník prací k životnímu jubileu prof. PhDr. Ivana Hlaváčka, CSc.* Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2021, s. 202–218.
- CERMANOVÁ Pavlína – ŽŮREK Václav, *Books of Knowledge – Late Medieval Central Europe and Beyond*, in: Cermanová Pavlína – Žůrek Václav, eds. *Books of Knowledge in Late Medieval Europe: Circulation and Reception of Popular Texts*. Turnhout: Brepols, 2021, s. 1–9. *Utrecht Studies in Medieval Literacy*, 52.
- CERMANOVÁ Pavlína – ŽŮREK Václav, eds. *Books of Knowledge in Late Medieval Europe: Circulation and Reception of Popular Texts*. Turnhout: Brepols, 2021. *Utrecht Studies in Medieval Literacy*, 52.
- COUFAL Dušan, „*Erben des Königreichs*“ und „*Kuttenberger Ausländer*“: *Das politische und nationale Denken einer hussitischen Invektive von 1416: Analyse und Edition*, in: Elbel Petr – Kaar Alexandra – Němec Jiří – Wihoda Martin, eds. *Historiker zwischen den Zeiten: Festschrift für Karel Hruza zum 60. Geburtstag*. Wien: Böhlau Verlag, 2021, s. 181–204.
- COUFAL Dušan, *Kutná Hora pod vládou kazatele: Husitská invektiva z roku 1416 a Heřman z Mindelheimu*, *Český časopis historický* 119(1), 2021, s. 74–102.
- FOLTÝN Dušan – MAŠKOVÁ Pavlína – SOMMER Petr, eds. *Benediktini a střed Evropy*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2021.
- FOLTÝN Dušan – MAŠKOVÁ Pavlína – SOMMER Petr, eds. *The Benedictines and Central Europe*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2021.
- GHOSH Kantik – SOUKUP Pavel, *Philosophy, Politics and perplexitas: A Socio-Epistemic Approach to Late Medieval Religion*, in: Ghosh Kantik – Soukup Pavel, eds. *Wycliffism and Hussitism: Methods of Thinking, Writing, and Persuasion, c. 1360 – c. 1460*. Turnhout: Brepols, 2021, s. 9–26. *Medieval Church Studies*, 47.

- GHOSH Kantik – SOUKUP Pavel, eds. *Wycliffism and Hussitism: Methods of Thinking, Writing, and Persuasion, c. 1360 – c. 1460*. Turnhout: Brepols, 2021. *Medieval Church Studies*, 47.
- HOLEČEK Kajetán, *Obchodování židovských kupců s otroky na českém území v 10. století*, in: Mařík Jan – Musílek Martin – Sommer Petr, eds. *Svatá Ludmila: žena na rozhraní věků*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2021, s. 128–134.
- HORNÍK Pavel – SCHMIDTOVÁ Dominika – KAŇÁKOVÁ Ludmila – KMOŠEK Jiří – MILITKÝ Jiří – JÍLEK Jan, *Sídliště z doby římské ve Velešicích (okr. Jičín)*, *Archeologie východních Čech* 21, 2021, s. 38–77.
- KREMER Jan, *Historická herní studia: nástin badatelského pole*. *Historie – Otázky – Problémy* 13(2), 2021, s. 11–35.
- LUKAS Jiří – VIDEMAN Jan, *Počátky českého mincovnictví*. Praha: Filosofia, 2021. *Monumenta numismatica*, 5.
- MUSÍLEK Martin, „*Či chleba jíš, toho píseň zpívej*“: *bohatí a chudí ve středověké Praze*, in: Loskotová Irena, ed. *Rudolfovo číslo: Rudolfovi Procházkovi k 65. narozeninám kolegové a přátelé*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2021, s. 150–178.
- MUSÍLEK Martin, *Hertvíkové z Rušinova: východočeská šlechta ve víru husitských bouří*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2020 (vyšlo 2021). *Šlechtické rody Čech, Moravy a Slezska*, 17.
- MUSÍLEK Martin, *Majitelé – nájemci – podnájemníci: topografické, hospodářské a sociální souřadnice nájemního bydlení v Praze ve středověku*. *Staletá Praha* 36(2), 2020 (vyšlo 2021), s. 2–36.
- MUSÍLEK Martin, *Jméno Ludmila a jeho obliba ve středověké Praze*, in: Mařík Jan – Musílek Martin – Sommer Petr, eds. *Svatá Ludmila: žena na rozhraní věků*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2021, s. 185–205.
- NODL Martin, *Počátky Tábora: dějiny, paměť a konstrukce události*. *Listy filologické* 143(3/4), 2020 (vyšlo 2021), s. 439–466.
- NODL Martin, *Předměstí středověkých měst: městské předpolí versus středověké město*, in: Loskotová Irena, ed. *Rudolfovo číslo: Rudolfovi Procházkovi k 65. narozeninám kolegové a přátelé*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2021, s. 97–111.
- NODL Martin, *Normalizace české medievistiky*, *Slovo a smysl* 17(35), 2020 (vyšlo 2021), s. 45–54.
- NODL Martin – WIENDL, Jan, *Úvodem: normalizace společenských a humanitních věd v Československu*. *Slovo a smysl* 17(35), 2020 (vyšlo 2021), s. 7–9, 11–13.
- NOVOTNÝ Robert, *Das Mäzenatentum am Hof Wenzels IV.*, in: Elbel Petr – Kaar Alexandra – Němec Jiří – Wihoda Martin, eds. *Historiker zwischen den Zeiten: Festschrift für Karel Hruza zum 60. Geburtstag*. Wien: Böhlau Verlag, 2021, s. 249–268.
- NOVOTNÝ Robert, *Sociokulturní zázemí dvora Václava IV.*, in: Jindra Petr – Ottová Michaela, eds. *Nad slunce krásnější. Plzeňská madona a krásný sloh*. Plzeň, Praha: Západočeská galerie, Katolická teologická fakulta UK, 2020, s. 100–109.
- NOVOTNÝ Robert – MUDRA Aleš, *Imitatio Pragae. Objednavatelský kontext sochařských děl krásného slohu*, in: Jindra Petr – Ottová Michaela, eds. *Nad slunce krásnější. Plzeňská madona a krásný sloh*. Plzeň, Praha: Západočeská galerie, Katolická teologická fakulta UK, 2020, s. 83–99.
- PÁLKA Adam, *The Compactata of Basel in Enea Silvio Piccolomini's Letters, Speeches and Official Documents*. *Studia Mediaevalia Bohemica* 11(2), 2019 (vyšlo 2021), s. 177–212.
- SOMMER Petr, *Benedictines in the early Bohemian State*, in: Sommer Petr – Mašková Pavlína – Foltýn Dušan, eds. *The Benedictines and Central Europe*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2021, s. 127–137.
- SOMMER Petr, *Benediktini v raném českém státě*, in: Sommer Petr – Mašková Pavlína – Foltýn Dušan, eds. *Benediktini a střed Evropy*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2021, s. 127–137.
- SOMMER Petr, *Vznik raného českého státu z ducha násilí*, in: Bednář Miloslav – Hlavačka Milan, eds. *Válka a revoluce jako hybatelé dějin a česká dějinná zkušenost*. Praha: Historický ústav, 2021, s. 37–48.

- ŠOUKUP Pavel, *Der Hussitismus – eine Reformation ohne Buchdruck*, in: Hrachovec Petr – Schwerhoff Gerd – Müller Winfried – Schattkowsky Martina, eds. *Reformation als Kommunikationsprozess. Böhmisches Kronländer und Sachsen*. Wien: Böhlau Verlag, 2021, s. 101–125. Norm und Struktur. Studien zum sozialen Wandel in Mittelalter und früher Neuzeit, 51.
- ŠOUKUP Pavel, *Kreuzzug und Universitätsmesse: Zwei Leipziger Predigten aus der Zeit der Hussitenkriege*, in: Elbel Petr – Kaar Alexandra – Němec Jiří – Wihoda Martin, eds. *Historiker zwischen den Zeiten: Festschrift für Karel Hruza zum 60. Geburtstag*. Wien: Böhlau Verlag, 2021, s. 205–220.
- ŠOUKUP Pavel, *Panovnická moc a církevní krize v Diamantu zápasících orlů Winanda ze Steegu*, in: Bláhová Marie – Holá Mlada – Woitschová Klára, eds. *Panovnická reprezentace v písemné kultuře ve středověku: sborník prací k životnímu jubileu prof. PhDr. Ivana Hlaváčka, CSc.* Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2021, s. 164–179.
- ŠOUKUP Pavel, *Scriptural Exegesis and Clerical Discourse in Hussite Preaching*, in: Ghosh Kantik – Soukup Pavel, eds. *Wycliffism and Hussitism: Methods of Thinking, Writing, and Persuasion, c. 1360 – c. 1460*. Turnhout: Brepols, 2021, s. 341–360. *Medieval Church Studies*, 47.
- ŠVÁTEK Jaroslav, *From Theology to Universal Knowledge: The Story of the Elucidarium and its Vernacular Adaptations in the Czech Lands (Fourteenth-Fifteenth Centuries)*, in: Cermanová Pavlína – Žůrek Václav, eds. *Books of Knowledge in Late Medieval Europe: Circulation and Reception of Popular Texts*. Turnhout: Brepols, 2021, s. 165–182. *Utrecht Studies in Medieval Literacy*, 52.
- ŠVÁTEK Jaroslav, *Prier, combattre et voir le monde: discours et récits de nobles voyageurs à la fin du Moyen Âge*. Rennes: Presses universitaires de Rennes, 2021.
- ŠMAHEL František, *Alternativní dějiny, nebo alternativní dějepis? Dvě uměleckohistorická kompendia středověkého umění pohledem historika*. *Studia Mediaevalia Bohemica* 11(2), 2019 (vyšlo 2021), s. 259–279.
- ŠMAHEL František, *Jan Žižka*. Praha: Argo, 2021. *Ecce homo*, 34.
- ŠMAHEL František, *Návraty k pramenům: studie k počátkům husitského Tábora*. Praha: Argo, 2020 (vyšlo 2021). *Historické myšlení*, 86.
- ŠORM Martin, *Obnovení smyslů těla: stařeny ve francouzské veršované epice 12. a 13. století*, in: Bažant Vojtěch – Dynda Jiří – Šimeček David – Šorm Martin, eds. *Staré baby: ženy a čas ve středověké Evropě*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2020 (vyšlo 2021), s. 65–85.
- ŠORM Martin, *What are they saying? On two approaches to the New Council by Smil Flaška*. *Reinardus* 32(1), 2020 (vyšlo 2021), s. 137–159.
- ŽŮREK Václav, *Chess, Moral Principles, and Ancient Stories: The Success of Jacobus de Cessolis's Liber de moribus and Other Classicising Works in Medieval Bohemia*, in: Cermanová Pavlína – Žůrek Václav, eds. *Books of Knowledge in Late Medieval Europe: Circulation and Reception of Popular Texts*. Turnhout: Brepols, 2021, s. 59–83. *Utrecht Studies in Medieval Literacy*, 52.
- ŽŮREK Václav, *Kult sv. Ludmily v písemných pramenech doby Karla IV.*, in: Mařík Jan – Musílek Martin – Sommer Petr, eds. *Svatá Ludmila: žena na rozhraní věků*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2021, s. 158–165.
- ŽŮREK Václav, *Recepce šachového traktátu Paulina z Benátek v pozdně středověkých Čechách*. *Studia Mediaevalia Bohemica* 11(1), 2019 (vyšlo 2021), s. 21–43.
- ŽŮREK Václav – RYCHTEROVÁ Pavlína, *Slavonic and Czech Identity in the Chronicon Bohemiae by Přibík Pulkava of Radenín*, in: Rychterová Pavlína – Kalhous David, eds. *Historiography and Identity VI: Competing Narratives of the Past in Central and Eastern Europe, c. 1200 – c. 1600*. Turnhout: Brepols, 2021, s. 225–256. *Cultural Encounters in Late Antiquity and the Middle Ages*, 32.